

Tài liệu tham khảo

Một số quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin về vấn đề cán bộ
(Tiếp theo kỳ trước)

Lê Đào

Vấn đề cán bộ công nông và cán bộ trí thức

Đảng mác xít - lê-nin-nít là chính đảng của giai cấp công nhân. Cán bộ của Đảng phải là những chiến sĩ cách mạng ưu tú của giai cấp công nhân, đứng vững trên lập trường quan điểm của giai cấp công nhân.

Đương nhiên, nói đảng của giai cấp công nhân không có nghĩa là đảng viên và cán bộ của Đảng chỉ tuyển lựa từ trong thành phần công nhân. Vấn đề là ở chỗ, đảng viên và cán bộ của Đảng phải tự giác rèn luyện mình theo lập trường tư tưởng công nhân; Mác và Ăng-ghen đã viết: "Những người xuất thân từ các giai cấp khác tham gia phong trào vô sản thì điều kiện đầu tiên là họ không được mang theo bất cứ một tàn tích thiên kiến tư sản, tiểu tư sản nào mà phải toàn tâm toàn ý tiếp thụ quan điểm vô sản". Các tổ chức đảng phải chăm lo giúp đỡ, và mỗi cán bộ phải nghiêm khắc tự rèn luyện mình theo phương hướng đó.

Quán triệt sâu sắc tính chất giai cấp của Đảng, và căn cứ vào đặc điểm cấu tạo đội ngũ cán bộ của mình, Đảng ta luôn luôn chăm lo giáo dục, rèn luyện cán bộ đứng vững trên lập trường, tư tưởng của giai cấp vô sản. Qua giáo dục tư tưởng cho cán bộ đấu tranh khắc phục những khuynh hướng chính trị sai lầm hữu hoặc "tả", qua rèn luyện cán bộ trong các phong trào cách mạng sôi nổi của quần chúng, Đảng ta đã xây dựng được một đội ngũ cán bộ có bản chất vô sản tốt đẹp.

Nhưng tác dụng thuyết phục, cải tạo của chủ nghĩa Mác - Lênin, của tư tưởng vô sản chỉ có thể được thực hiện trong một tổ chức nhất định, trong một cơ cấu đảng viên, cán bộ xuất thân từ những giai cấp, tầng lớp cách mạng, tiên bộ. Thành công trong công tác cán bộ của Đảng

ta chẳng những ở chỗ làm tốt việc rèn luyện tư tưởng vô sản cho cán bộ mà còn ở chỗ có phương hướng giai cấp đúng đắn tuyển lựa, đào tạo cán bộ. Đường lối giai cấp công nhân trong công tác cán bộ phải được quán triệt chẳng những về mặt xây dựng tư tưởng mà cả về mặt xây dựng cơ cấu đội ngũ cán bộ nữa.

Là chính đảng của giai cấp công nhân, có sứ mệnh lịch sử lãnh đạo cuộc đấu tranh đánh đổ chủ nghĩa tư bản, xóa bỏ chế độ người bóc lột người, giải phóng giai cấp công nhân và nhân dân lao động, đương nhiên Đảng cần chú trọng tuyển lựa, đào tạo cán bộ từ trong công nhân và nông dân, trước hết là từ công nhân. Công nông là lực lượng cách mạng đông đảo và tích cực nhất, cũng là nguồn rộng lớn nhất cung cấp cán bộ cho cách mạng. Việc tăng cường thành phần công nông, nhất là công nhân, có ý nghĩa to lớn nâng cao chất lượng của đội ngũ cán bộ. Đó là vì cán bộ xuất thân công nông, nhất là xuất thân công nhân, có nhiều phẩm chất cách mạng rất tốt đẹp.

Vốn bị áp bức bóc lột tàn tệ trong xã hội cũ, họ rất hăng hái cách mạng, có tinh thần hi sinh chiến đấu cao, trung thành với lợi ích của giai cấp và nhân dân. Với ý thức giai cấp của họ, công nông, nhất là công nhân, có điều kiện thuận lợi tiếp thụ tư tưởng Mác - Lênin, tiếp thụ đường lối cách mạng của Đảng và kiên quyết đấu tranh thực hiện nó. Rõ ràng không phải cứ văn hóa cao, đọc sách nhiều là giỏi lý luận Mác - Lênin. Chủ nghĩa Mác - Lênin là lý luận về khoa học cách mạng của giai cấp công nhân, là sự kết hợp chặt chẽ trong bản thân nó tính cách mạng triệt để với tính khoa học nghiêm túc. Giai cấp công nhân, do vị trí kinh tế của nó, là giai cấp đại biểu cho xu thế phát triển khách quan của lịch sử cho nên lập trường giai cấp công nhân là lập trường cách mạng nhất và cũng là lập trường khoa học nhất. Cũng vì vậy, họ là những người tiếp thụ lý luận về chủ nghĩa xã hội khoa học một cách đúng đắn, triệt để hơn cả. Chủ nghĩa xã hội khoa học, như Ăng-ghe-n nói, chính là sự phản ánh về

mặt lý luận của phong trào công nhân. Lênin đã từng bác bỏ luận điểm cho rằng trí thức chiếm số đông trong những người có tư tưởng xã hội chủ nghĩa, mà chứng minh rằng số đông những người có tư tưởng xã hội chủ nghĩa đúng đắn chính là công nhân. Lênin nói: "Người công nhân có bản năng giai cấp của họ là do ít thủ cựu về chính trị nên họ có thể tương đối nhanh chóng trở thành những người xã hội - dân chủ thành thực".

Công nông là những người có nhiều kinh nghiệm thực tiễn phong phú trong đấu tranh sản xuất và đấu tranh giai cấp, cho nên họ cũng là những người hoạt động thực tiễn có năng lực. Nếu cho rằng cán bộ, đảng viên công nhân là kém văn hóa, đời sống túng thiếu, v.v... cho nên chỉ có khả năng đảm nhiệm một vài loại công tác đơn giản của Đảng, là hoàn toàn sai lầm. Lênin đã từng phê phán nghiêm khắc quan điểm cơ hội chủ nghĩa trên lĩnh vực tổ chức, quan điểm này cho rằng phần lớn các chức vụ trong Đảng - trừ việc động cơ - không thể giao cho công nhân mà nhất thiết phải giao cho một số ít người mà trí thức gánh vác. Lênin đánh giá cao năng lực của cán bộ, đảng viên công nhân có thể gánh vác nhiều trách nhiệm công tác nặng nề trong Đảng. Lênin nói: phong trào đấu tranh của công nhân càng sâu rộng thì "quần chúng công nhân càng làm nảy ra không những chỉ những người cổ động có tài mà cả những người tổ chức, tuyên truyền có tài, và những "người công tác thực tiễn" theo nghĩa đúng nhất của chữ đó (vì những người công tác thực tiễn ấy rất ít có trong số trí thức của ta...).

Cán bộ công nông có liên hệ mật thiết với quần chúng công nông đông đảo mà chính họ xuất thân ở đó. Nhờ đặc tính này, họ có điều kiện thuận lợi nắm vững và thông cảm mau chóng với tâm tư, nguyện vọng, yêu cầu của quần chúng, có khả năng tập hợp, động viên quần chúng hăng hái thực hiện đường lối, chính sách của Đảng. Đây cũng là một ưu điểm cơ bản, một phẩm chất cách mạng tốt đẹp của cán bộ công nông. Lênin đã từng chỉ ra rằng, trong việc cấu tạo các ban chấp hành đảng bộ,

"vấn đề làm thế nào để các ủy viên viên trong ban chấp hành tự mình biết được nhiều công nhân, có một ý nghĩa đặc biệt", "phải cố gắng đưa vào ban chấp hành những người công nhân cách mạng có nhiều liên hệ nhất và có "tiên tuôi" nhất trong quần chúng công nông", "để lãnh đạo mọi việc xảy ra trong quần chúng công nhân phải có khả năng đi vào mọi chỗ, biết thật nhiều sự việc nằm được mọi ngõ ngách, v.v.. vì thế mà trong ban chấp hành, đều có thể, thì tất cả các lãnh tụ chủ yếu của phong trào công nhân phải chính là những người từ công nhân ra".

Khẳng định những ưu điểm cơ bản của cán bộ công nông đương nhiên không có nghĩa là họ không có những nhược điểm nhất định. Nói chung đội ngũ cán bộ công nông có nhiều phẩm chất tốt đẹp, điều đó không có nghĩa là riêng từng người không ai có khuyết điểm sai lầm, không có người kém. Bản thân giai cấp nông dân, do địa vị kinh tế của họ, còn mang nặng tư tưởng, tập quán của người sản xuất nhỏ. Thêm nữa, ảnh hưởng của xã hội cũ, áp lực của giai cấp tư sản, phong kiến và hệ tư tưởng của nó không khỏi tác động vào một bộ phận nhất định trong quần chúng công nông và cán bộ công nông. Lênin nói: "Người công nhân khi đã trở thành lãnh tụ sáng suốt của nông dân nghèo khổ, thì không phải đã trở thành ông thánh ngay được. Họ lãnh đạo nhân dân tiến lên, nhưng họ vẫn lây phải những bệnh vốn có của giai cấp tiểu tư sản đang tan ra...". Chúng ta cũng biết rằng công nhân không thể tự phát có ý thức xã hội chủ nghĩa được mà phải qua học tập, rèn luyện về chủ nghĩa Mác - Lênin. Vì vậy cán bộ dù xuất thân từ thành phần nào, kể cả xuất thân từ công nhân, đều phải chăm lo thường xuyên tự rèn luyện mình thì mới trở thành cán bộ ưu tú của Đảng.

Song rõ ràng là cán bộ công nông, nhất là công nhân, có điều kiện phát huy những ưu điểm lớn vốn có của mình, và trên cơ sở đó có thể khắc phục một cách thuận lợi một số nhược điểm của mình. Cường điệu

nhược điểm, không nhận rõ những ưu điểm cơ bản của đội ngũ cán bộ công nông là mơ hồ về lập trường, quan điểm giai cấp.

Trong suốt quá trình hoạt động cách mạng, Lênin đã biểu lộ lòng tin tưởng vô hạn vào tinh thần và năng lực cách mạng của giai cấp công nhân, đã quan tâm sâu sắc đến việc lựa chọn, đào tạo, đề bạt cán bộ là công nhân. Ngay từ thời kỳ đầu xây dựng đảng vô sản Nga, đi đôi với việc đấu tranh phê phán chủ nghĩa cơ hội trên lĩnh vực cương lĩnh và sách lược của Đảng, Lênin còn rất quan tâm phê phán chủ nghĩa cơ hội trên lĩnh vực xây dựng tổ chức mà một trong những biểu hiện của nó là đánh giá thấp ý nghĩa của vấn đề cán bộ, đảng viên công nhân. Trong Đại hội lần thứ III của Đảng công nhân xã hội dân chủ Nga (năm 1905) Lênin đã tiến hành tranh luận về vấn đề này và đưa trình đại hội một dự thảo nghị quyết về việc tăng cường thành phần công nhân trong các ban chấp hành của Đảng, coi "việc đưa công nhân vào các ban chấp hành không những là một nhiệm vụ giáo dục mà còn là một nhiệm vụ chính trị nữa.

Chẳng những chỉ trong thời kỳ Đảng hoạt động bí mật, mà cả sau khi Đảng đã nắm chính quyền, trong giai đoạn xây dựng chủ nghĩa xã hội, vấn đề cán bộ công nông vẫn mang ý nghĩa rất trọng yếu.

Tăng cường vai trò lãnh đạo của giai cấp công nhân và củng cố khối liên minh công nông là nhân tố quyết định thắng lợi của sự nghiệp cách mạng xã hội chủ nghĩa. Phát triển Đảng và tăng cường đào tạo cán bộ trong công nhân và nông dân là một biện pháp quan trọng về tổ chức để thiết thực tăng cường vai trò lãnh đạo của giai cấp công nhân, và để củng cố khối liên minh công nông. Trong cách mạng xã hội chủ nghĩa, phải phát triển và củng cố quyền làm chủ tập thể của giai cấp công nhân và nhân dân lao động trên các lĩnh vực kinh tế, chính trị và xã hội. Không thể thực hiện được quyền làm chủ của nhân dân, nếu như không đào tạo được một đội ngũ cán bộ đông đảo xuất thân từ công nhân và nông dân là hai giai cấp chính dưới chế độ xã hội chủ nghĩa. Trong quá trình xây

dựng chủ nghĩa xã hội, cuộc đấu tranh giai cấp, đấu tranh giữa hai con đường vẫn tiếp diễn quanh co và phức tạp trên mọi lĩnh vực. Những cán bộ phục tốt sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội là những cán bộ chẳng những chỉ cần có trình độ văn hóa, kỹ thuật mà trước hết còn phải có lập trường quan điểm giai cấp vô sản vững vàng, tuyệt đối trung thành với sự nghiệp cách mạng xã hội chủ nghĩa, nắm vững và quán triệt chấp hành đường lối, chính sách của Đảng.

Nhưng cũng không phải giá trị của cán bộ công nông chỉ là ở lòng trung thành, tinh thần tận tụy phục vụ cách mạng xã hội chủ nghĩa mà còn ở năng lực tổ chức và quản lý của họ nữa. Trong quần chúng công nông có rất nhiều tài năng quý báu về mặt tổ chức và quản lý kinh tế, quản lý Nhà nước. Lênin nhiệt liệt tin tưởng vào năng lực sáng tạo phong phú của công nông trong lĩnh vực tổ chức và quản lý. Lênin nói: "Về công tác tổ chức, thì mọi công nhân và nông dân thông thường đều làm được, miễn là họ biết đọc, biết viết, hiểu người và có kinh nghiệm thực tế. Những người như thế thì có hàng hà sa số trong "đám dân đen" mà bọn trí thức tư sản thường nói đến với một giọng kiêu kỳ và khinh bỉ. Những nhân tài đó, giai cấp công nhân và nông dân có cả một nguồn vô tận và còn chưa dùng đến".

Thái độ đánh giá thấp cán bộ công nông, cho rằng họ không có năng lực làm nổi việc quản lý kinh tế, quản lý nhà nước là hoàn toàn sai lầm. Lênin đã nghiêm khắc phê phán thái độ đó. Người nhấn mạnh: "Phải nhất thiết phá bỏ thành kiến cũ, vô lý, dã man, xấu xa và ghê tởm cho rằng chỉ có những "giai cấp thượng lưu", chỉ có bọn nhà giàu hay những người đã học qua trường của bọn giai cấp giàu có mới có thể quản lý Nhà nước, tổ chức kiến thiết xã hội xã hội chủ nghĩa được".

Khẳng định khả năng dồi dào của công nông trong việc quản lý kinh tế, quản lý Nhà nước, điều đó hoàn toàn không có nghĩa là đội ngũ cán bộ công nông có thể hình thành một cách tự phát, đơn giản. Trái

lại, phải có sự lãnh đạo chặt chẽ của Đảng, phải có nhiệt tình rất cao và biện pháp rất tích cực thì mới có thể giải quyết tốt vấn đề cán bộ công nông.

Việc đào tạo đội ngũ trí thức công nông sau khi giai cấp công nhân và nhân dân lao động giành được chính quyền so với việc giai cấp tư sản đào tạo lớp trí thức của họ khi giai cấp đó đánh đổ chế độ phong kiến, rõ ràng là không đơn giản, dễ dàng. Quần chúng công nông là những người bị áp bức bóc lột lâu đời, trước đây nghèo đói và mù chữ, chưa làm quen với công việc quản lý nền sản xuất quy mô lớn và quản lý Nhà nước. Chế độ áp bức bóc lột của tư bản và phong kiến đã bóp nghẹt, hủy hoại, làm mai một biết bao tài năng quý báu trong công nông. Sau khi cách mạng thành công, nhiệm vụ của chúng ta là phải phát hiện, bồi dưỡng và phát huy những tài năng đó. Nhiệm vụ này không đơn giản. Như Lênin đã nói: "Dĩ nhiên, không phải chỉ trải qua hàng tuần, mà là bao nhiêu tháng, bao nhiêu năm lâu dài, một giai cấp mới trong xã hội, một giai cấp từ trước đến giờ bị áp bức, bị đày đọa trong cảnh khốn cùng và dốt nát, mới có thể quen được với tình hình mới của mình, tìm ra được phương hướng, khơi được đà cho công tác, đào tạo được những cán bộ tổ chức của mình".

Đặt vấn đề như vậy chính là để đòi hỏi chúng ta phải có nhiệt tình, có quyết tâm cao, tìm mọi biện pháp tích cực đào tạo, bồi dưỡng cán bộ công nông, theo lời dạy của Lênin: "Chúng ta sẽ tập làm được công tác đó (chỉ công tác đào tạo, đề bạt cán bộ công nông - L.Đ), nếu chúng ta tiến hành công tác đó với tất cả mối nhiệt tình cách mạng, vì mối nhiệt tình này mà thiếu thì cách mạng sẽ không thể nào thắng lợi được.

Thấm nhuần sâu sắc lời dạy của Lênin, Đảng ta rất quan tâm đến việc lựa chọn, đào tạo, bồi dưỡng, đề bạt cán bộ công nông, nhất là công nhân. Báo cáo sửa đổi Điều lệ Đảng Đại hội Đảng lần thứ III viết: "Có thể khẳng định rằng, nếu ngày nay không giải quyết tốt vấn đề cán bộ công nông, không tích cực đào tạo, đề bạt được nhiều cán bộ xuất thân từ

công nhân, bần cố nông và trung nông lớp dưới, nhất là công nhân, thì không thể giải quyết được tốt vấn đề cán bộ và như vậy sẽ không hoàn thành được tốt nhiệm vụ chính trị của Đảng".

Phương hướng lựa chọn, đào tạo cán bộ từ công nhân và nông dân còn được Đảng ta vạch ra một cách cụ thể căn cứ vào điều kiện cụ thể của xã hội và cách mạng Việt Nam, căn cứ vào tình hình và nhiệm vụ chính trị của mỗi giai đoạn cách mạng.

Đảng ta luôn luôn khẳng định ý nghĩa nguyên tắc của vấn đề cán bộ công nông, nâng cao lập trường quan điểm giai cấp của các ngành, các cấp trong việc xem xét và giải quyết vấn đề cán bộ công nông, đấu tranh phê phán những nhận thức và khuynh hướng sai lệch không quan tâm tới vấn đề cán bộ công nông, đánh giá thấp khả năng của công nông, v.v...

Đảng và Nhà nước ta đã và đang áp dụng nhiều chính sách và biện pháp tích cực nhằm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ công nông về văn hóa, kỹ thuật, chuyên môn, v.v...

Thành công lớn trong công tác cán bộ của Đảng ta từ trước đến nay bao gồm việc Đảng ta nói chung đã quan tâm và giải quyết tốt vấn đề cán bộ công nông.

Trong khi hết sức chăm lo vấn đề cán bộ công nông, đảng mác-xít - lê-nin-nít không xem nhẹ vấn đề cán bộ trí thức. Tầng lớp trí thức cũng là một nguồn tuyển lựa cán bộ của đảng vô sản, và cán bộ trí thức giữ một vị trí quan trọng không thể thiếu trong sự nghiệp cách mạng của giai cấp công nhân và nhân dân lao động.

Ngay trong thời kỳ đảng vô sản mới ra đời và chưa giành được chính quyền, cán bộ trí thức đã có một vai trò quan trọng nhất định đối với việc hình thành và xây dựng Đảng. Chúng ta đều biết một luận điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, theo luận điểm đó, đảng cộng sản là sản phẩm của sự kết hợp giữa phong trào công nhân và chủ nghĩa xã hội khoa học. Chỉ riêng phong trào tự phát của công nhân thì không thể dẫn tới sự

ra đời của đảng vô sản. Chủ nghĩa xã hội khoa học, tức chủ nghĩa Mác - Lênin, phải được thâm nhập vào phong trào công nhân, thì phong trào này mới chuyển biến từ sự phát qua tự giác, giai cấp công nhân mới giác ngộ giai cấp thực sự, và đảng vô sản mới có điều kiện hình thành nhất. Việc tiếp thụ và truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin vào phong trào công nhân được thực hiện thông qua những phần tử trí thức (kể cả học sinh, sinh viên) tiên bộ, cách mạng. Do có trình độ văn hóa, có điều kiện học tập, nghiên cứu cho nên thông thường ở các nước, những người trí thức tiên bộ tiếp thụ lý luận Mác - Lênin được trước rồi đem truyền bá nó vào quần chúng cách mạng trong nước. Đương nhiên, những người trí thức này nếu không có liên hệ với phong trào công nhân, không tham gia hoạt động với cách mạng cùng với công nông thì họ không thể trở thành những người mác-xít - lê-nin-nít chân chính. Nhưng mặt khác, rõ ràng phong trào cách mạng của công nông cũng cần có những người trí thức.

Do từ quy luật khách quan của sự hình thành Đảng cộng sản như sản phẩm của sự kết hợp giữa phong trào công nhân và chủ nghĩa xã hội khoa học, cho nên ngay trong đội ngũ cán bộ đầu tiên của đảng vô sản ở các nước, bên cạnh cán bộ công nhân còn có một số cán bộ trí thức. Có thể nói, sự hình thành và cấu tạo đội ngũ cán bộ như vậy cũng là một tất yếu khách quan.

(Ở nước ta, do điều kiện cụ thể của nó, Đảng Cộng sản Đông Dương ra đời là sản phẩm của sự kết hợp giữa chủ nghĩa Mác - Lênin với phong trào công nhân và phong trào yêu nước. Tương ứng với điều đó, đội ngũ cán bộ đầu tiên của Đảng bao gồm những cán bộ xuất thân công nhân, nông dân và một số cán bộ xuất thân học sinh, trí thức).

Cần đánh giá đúng đắn mặt ưu điểm và nhược điểm của cán bộ trí thức.

Trước chân lý đầy sức thuyết phục của chủ nghĩa Mác - Lênin một số những người trí thức tiên bộ hoàn toàn có khả năng tiếp thụ chủ nghĩa

Mác - Lênin, tự nguyện cải tạo mình theo lập trường của giai cấp công nhân, tham gia hàng ngũ những chiến sĩ cách mạng của giai cấp công nhân mà hi sinh phấn đấu. Kinh nghiệm thực tiễn của cách mạng Việt Nam cũng đã chứng minh, những người trí thức tiến bộ, xuất phát từ giác ngộ yêu nước, đã có thể tiến tới giác ngộ về giai cấp vô sản, rèn luyện mình thành những chiến sĩ cách mạng vô sản. Trong quá trình đi lên của cách mạng, cũng có những kẻ phản bội hoặc rơi rụng, nhưng là số tương đối ít. Đúng như đồng chí Lê Duẩn đã nhận định: "Chúng ta phần lớn là những người lao động, cho nên chúng ta có thể xây dựng được lập trường của giai cấp vô sản. Hơn nữa, trong thời đại hiện nay, không những người lao động chân tay mà cả người trí thức cũng có khả năng đi tới lập trường của giai cấp vô sản".

Mặt khác, những người trí thức được đào tạo dưới chế độ cũ, phần nhiều xuất thân từ tầng lớp giữa và tầng lớp trên, cũng có nhiều nhược điểm. Khi chưa được rèn luyện cải tạo đầy đủ thì một số cán bộ trí thức thường mơ hồ về lập trường giai cấp vô sản, dễ dao động, bấp bênh, dễ xa rời thực tiễn, xa rời quần chúng, phạm chủ nghĩa cá nhân, ý thức kỷ luật kém... Lênin đã từng phân tích một số khuynh hướng cơ hội chủ nghĩa về chính trị và tổ chức ở trong đảng vô sản Nga là bắt nguồn từ một số đảng viên, cán bộ trí thức chưa qua rèn luyện, cải tạo đầy đủ. Vì vậy các tổ chức đảng phải quan tâm giúp đỡ họ và cán bộ trí thức phải nghiêm khắc tự cải tạo và rèn luyện mình.

Sau khi Đảng giành được chính quyền và trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, vấn đề cán bộ trí thức có một vị trí rất quan trọng.

Không một giai cấp lên cầm quyền nào lại không có một đội ngũ cán bộ trí thức để quản lý bộ máy kinh tế và bộ máy Nhà nước của mình. Giai cấp công nhân cũng phải như vậy. Nhiệm vụ đặt ra trước đảng vô sản khi đã giành được chính quyền là phải ra sức đào tạo lớp trí thức mới xuất thân từ công nông, đồng thời cải tạo những phần tử trí thức cũ.

Về nghiên cứu thu hút những người trí thức cũ tham gia phục vụ chế độ mới và ra sức giúp đỡ, cải tạo họ, Lênin nói: "Nghệ thuật quản lý không phải là từ trên trời rơi xuống và cũng không phải là một phú tính của thần linh; một giai cấp nào đó không phải chỉ vì nó là một giai cấp tiên tiến mà trở thành có khả năng quản lý ngay tức khắc được đâu... Chúng ta phải quản lý với sự giúp sức của những người xuất thân trong giai cấp đã bị chúng ta đánh đổ, những con người đã thấm sâu những thiên kiến của giai cấp họ và là những con người mà chúng ta có nhiệm vụ cải tạo".

Theo đà củng cố của chính quyền Xô Viết, và do sự giáo dục cải tạo của Đảng, thái độ của những trí thức cũ ngày càng chuyển biến tốt. Năm 1931, đồng chí Xtalin nói: "Ngày nay, vì những người trí thức ấy đã hướng về chính quyền Xô Viết, nên thái độ chúng ta đối với họ phải biểu hiện chủ yếu bằng chính sách sau đây: tranh thủ họ về phía chúng ta và tỏ ra ân cần đối với họ... Phải thay đổi thái độ đối với những kỹ sư và nhà kỹ thuật cũ, phải quan tâm và ân cần hơn nữa đối với họ, phải mạnh dạn hấp dẫn họ vào công tác".

Đi đôi với việc cải tạo trí thức cũ, vấn đề đào tạo lớp trí thức mới của công nông đặt ra rất cấp bách - Lênin nói: "Đồng thời (với việc cải tạo trí thức cũ - L. Đ.), chúng ta phải tuyển những cán bộ quản lý của chúng ta ngay trong hàng ngũ của chính giai cấp chúng ta, phải vận dụng được toàn thể bộ máy Nhà nước để cho, dưới sự lãnh đạo của những người cộng sản, các cơ quan giáo dục, việc giáo dục ở ngoài nhà trường, việc huấn luyện thực tế được đem phục vụ cho những người vô sản, cho công nhân và nông dân lao động". Trong thời kỳ công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa, đồng chí Xtalin tiếp tục nhấn mạnh: "Nếu giai cấp công nhân không thoát được tình trạng dốt văn hóa, nếu nó không đào tạo được những phân tử trí thức của chính giai cấp mình, nếu nó không nắm được khoa học, không biết khéo dựa vào những nguyên tắc khoa học để quản

lý kinh tế, thì nó không thể thật sự trở thành chủ nhân của đất nước được".

Đảng ta, tuân theo lời dạy của chủ nghĩa Mác - Lênin, đã nhận thức và giải quyết tốt vấn đề cán bộ trí thức. Báo cáo sửa đổi điều lệ Đảng trong Đại hội lần thứ III, sau khi nhấn mạnh đến vấn đề cán bộ công nông, đã nói tiếp: "Tuy nhiên, Đảng cũng không thể vì vậy mà coi nhẹ vấn đề cán bộ xuất thân từ thành phần trí thức, tiểu tư sản. Ở nước ta, những thành phần đó cũng bị đế quốc, phong kiến áp bức bóc lột, họ cũng quyết tâm làm cách mạng. Phần đông các cán bộ đó ít nhiều đã được rèn luyện trong kháng chiến. Chúng ta đã coi trọng tác dụng của cán bộ xuất thân từ trí thức, tiểu tư sản trong cách mạng dân tộc dân chủ, chúng ta càng không thể không thấy rằng tác dụng của các cán bộ đó ngày nay lại có điều kiện phát huy hơn nữa, nhất là đối với công cuộc xây dựng kinh tế và văn hóa". Đảng ta cũng đã nêu lên khẩu hiệu "trí thức hóa công nông, công nông hóa trí thức", quan tâm kết hợp đúng đắn hai loại cán bộ công nông và trí thức để họ có thể giúp nhau bổ sung ưu điểm, khắc phục nhược điểm.

(còn tiếp)